

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „РАН БОСИЛЕК”
5300 Габрово, ул. “Орлово гнездо” 12, тел.: 066 / 807 516
e-mail: info-700102@edu.mon.bg

УТВЪРЖДАВАМ:

НИНА МИТЕВА

Директор на ОУ „Ран Босилек” - Габрово

*Училищна политика за
превенция и интервенция на
насилието и тормоза
за учебната 2024/2025 година*

Приета на Педагогически съвет
с Протокол № 09 от 13.09.2024 г.

УЧИЛИЩНА ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА

Цели

Основната цел на програмата е превенция и справяне с агресивното поведение и проявите на тормоз в ОУ „Ран Босилек“

1. Прилагане на стратегии за ограничаване на дезадаптивното поведение – изключване на всякакви форми на насилие и тормоз.

2. Подпомагане на процеса на утвърждаване на ценности и норми на поведение у учениците – дейности през свободното време, превенция на насилието; противообществени прояви; отпадане от училище.

Основни задачи:

1. Създаване на чувство за принадлежност към училищната общност, пълноценна социализация и мотивация за развитие и успешно реализиране на пазара на труда.

2. Използване на нетрадиционни методи и похвати за ограничаване на агресивните прояви – тренинги, ролеви игри, извънкласни дейности по интереси, както на учениците, така и на учителите.

3. Осигуряване на училищна подкрепа в превенцията на агресивното поведение при подрастващите.

4. Подобряване на диалога помежду ученици, учители и родители и обединяване на усилията им в превенцията на агресивното поведение в училище и извън него.

5. Повишаване на ефективността на прилаганите санкциониращи мерки на местно ниво при прояви на агресивно поведение, както спрямо учениците, така и спрямо родители, чрез ефективно сътрудничество между класните ръководители, УКПППУ, педагогическия съветник, родители, ученици и партньорство на училището с външни организации.

МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА В УЧИЛИЩЕ

А. Разработване и въвеждане на превантивни мерки за предотвратяване и противодействие на тормоза в училище

I. На ниво клас/класна стая:

Интерактивни занятия с учениците в клас на часа:

- тренинги (за себепознание; за междуличностни отношения);
- работа в малки групи;
- работа по казуси;
- индивидуална работа;
- Групова работа с педагогическия съветник.

- Извеждане на теми от учебното съдържание, свързани с права на детето, социални роли, ценности и норми.
- Изработване на правила за поведение и договаряне на процедура, в случай на нарушаване на правилата на ниво клас.

II. На ниво училище

1.Училищно ръководство

- Изграждане на координационен съвет с функции и делегирани отговорности за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза.
- Договаряне на единен механизъм, включително разписани ясни отговорности, за реагиране при всяка проява на тормоз и насилие.
- Промени в правилника за дейността на училището, свързани с противодействието и превенцията на тормоза.
- Прилагане на програми за развитие на личните и социални умения на учениците.
- Подобряване на системата за дежурство, с оглед обхващане на местата, в които на етапа на оценка е установено, че се извършва тормоз.
- Подобряване на системата за съобщаване на случаи на тормоз.
- Осигуряване на партньорства с външни за училището служби, организации и специалисти.
- Насочване към основни здравни и социални услуги за децата и семействата.

2.Взаимодействие учител-родител-ученик

- Индивидуални консултации с родители.
- Покана към родители да посещават учебни часове.
- „Школа за родители” - родителски кът в училищната библиотека.

3.Повишаване квалификацията на учителите за превенция и справяне с тормоза.

- Учителят като медиатор за разрешаване на конфликти между ученици.
- Съставяне на протокол в случаи на агресивно поведение или рушене на материалната база на училището от ученици, с описани всички свидетелски показания.
- Работа на класните ръководители за изграждане на групови норми срещу агресията.

III. На ниво общност

1. Привличане на родители – специалисти от областта на помагащите професии (психолози, лекари, свещеници, адвокати и др.) за реализиране на общи инициативи.
2. Родителите – посредници между училището и други организации и институции, имащи отношение по проблема с тормоза в училище.
3. Родители, които могат да осигурят ресурси за изпълнение на училищни дейности.

Б. Въвеждане на защитна мрежа – Правила за задълженията на всички служители по темата, включване на родители, дежурства

I. Интервенции в ситуации на тормоз

1. Ясни процедури при ситуации на тормоз, в интерес на реда, сигурността и имиджа на училището като институция.
2. Санкции според нивото на тормоз (еднократно дребно нарушение, повторения на нарушенията, сериозно нарушение).
3. Ясни сигнали, че тормоз и насилие не се толерират – възрастните трябва да се намесват и при най-малките сигнали и съмнения на тормоз и да подават сигнал на съответните колеги, органи, служби.
4. Водене на дневник за вписване на случаи, забележки и мнения, относно поведението на учениците съхраняващ се в кабинета на училищния психолог и протоколиране на всички ситуации на тормоз.

II. Прекратяване на ситуация на тормоз

1. Задължение е на всеки учител да се намеси в ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.
2. Възрастният не трябва да взима страна, а да се позове на авторитета на училището и да изтъкне правилата и наказанията в подобни случаи.
3. Изслушването на засегнатите ученици (жертва и насилник) се прави поотделно в конфиденциална обстановка, зачитаща личността на всяка от страните в случая.

III. Реакции спрямо детето, което е упражнило тормоз

- Уведомяване на класния ръководител, директора и родителите.
- Възстановяване на нанесените щети при наличие на такива.
- Разговор с класния ръководител, училищния психолог за неприемливото поведение на ученика, поемането на отговорност и личният му избор.
- Проследяване на взаимоотношенията му с другите, както и предлагане на психологическа подкрепа от училищния психолог.

IV. Работа с извършителите на тормоз:

1. **Коригиращи мерки:** Прилагане на мерки за коригиране на поведението на извършителите, като участие в програми за управление на гнева и развитие на социални умения.
2. **Психологическа подкрепа:** Осигуряване на консултации за учениците, които проявяват агресивно поведение, с цел разбиране на причините за поведението им и намиране на алтернативни начини за изразяване на емоциите.
3. **Работа с родителите:** Информиране на родителите на извършителите на тормоз и включването им в процеса на промяна на поведението на децата

V. Реакции спрямо дете, което е обект на тормоз

Задължения на класните ръководители

1. Класният ръководител трябва да проучи всяко съмнение, намек или сигнал за евентуална жертва на тормоз, да изгради доверителна и подкрепяща връзка с детето и

ако е необходимо да се отнесе случая до заинтересованите страни – директор, психолог, родители, отдел „Закрила на детето” по местоживее на детето, МВР и др.

2. Дискретност и поверителност при разговора с детето, обект на тормоз, за да се запази достойнството и да се създаде доверие.

3. Никога не се предлага среща между жертва и насилник с цел помиряване, с оглед възможна конфронтация и неблагоприятни последици.

4. След ситуация на тормоз е необходимо няколкодневно или по-продължително наблюдение на детето и ако е необходимо – класният ръководител да проведе разговор с него.

Когато едно дете е обект на тормоз, училището и всички свързани страни трябва да предприемат незабавни и целенасочени действия, за да защитят детето и да помогнат за справяне с проблема. Ефективната реакция трябва да бъде насочена към емоционалните и физическите нужди на детето, като същевременно се гарантира дългосрочна подкрепа и сигурност.

Ключови реакции:

1. Незабавна защита и подкрепа:

- **Създаване на безопасна среда:** Осигуряване на детето на сигурна среда, далеч от насилниците, където то може да се чувства защитено – например в класната стая или в кабинет на училищен педагогически съветник.

- **Поверителен разговор:** Провеждане на дискретен разговор с детето, за да се разбере какво точно се е случило и как то се чувства. Важно е детето да бъде изслушано внимателно, без да се омаловажават неговите преживявания.

- **Уведомяване на родители,** отдел „Закрила на детето” по местоживее на детето, МВР и др.

2. Психологическа и емоционална подкрепа:

- **Консултации:** Осигуряване на консултации с училищен педагогически съветник, който да помогне на детето да се справи с емоционалните последици от тормоза, като тревожност, стрес и чувство на несигурност.

- **Групи за подкрепа:** Включване на детето в групи за взаимопомощ с други ученици, които са преживели подобни ситуации, за да не се чувства изолирано и да получи подкрепа от своите връстници.

- **Разговор с родителите:** Уведомяване на родителите за ситуацията и предоставяне на насоки как да подкрепят детето у дома.

- Важно е родителите да бъдат активни партньори в процеса на възстановяване.

3. Дългосрочен план за безопасност и подкрепа:

- **Мониторинг на ситуацията:** Педагогическият съветник и учителите трябва да следят ситуацията с детето в дългосрочен план, за да се уверят, че тормозът не продължава и че детето е в безопасност.

- **Насърчаване на положителни връзки:** Стимулиране на детето да участва в позитивни социални дейности и инициативи, където може да изгради нови приятелства и да се почувства интегрирано в училищната общност.

- **Възстановителна медиация:** Ако детето е съгласно и безопасността му е гарантирана, може да се организира възстановителна медиация между него и насилниците, с цел разрешаване на конфликта и възстановяване на нормалните отношения.

4. Установяване на граници и процедури:

- **Ясни действия спрямо извършителите:** Училището трябва да предприеме конкретни дисциплинарни мерки срещу извършителите на тормоза, като същевременно осигури сигурност на жертвата, за да не се повтори насилието.

- **Подкрепа на свидетелите:** Ако други ученици са свидетели на тормоза, те също трябва да бъдат включени в процеса на подкрепа, като им се предостави възможност да докладват случилото се и да получат помощ при нужда.

5. Информираност:

- **Информираност на училищния персонал:** Всички учители и служители трябва да бъдат информирани за случая, за да наблюдават поведението на детето и да се гарантира, че то не е изложено на нов тормоз.

- **Кампании за информираност:** Организиране на училищни кампании и програми, които насърчават учениците да се противопоставят на тормоза и да докладват подобни случаи.

- **Насърчаване на смелост:** Важно е да се обучават децата да докладват случаи на тормоз и да се подкрепят едни други, вместо да мълчат.

6. Включване на родителите в дългосрочен план:

- **Подкрепа от родителите:** Редовни срещи с родителите на детето, за да се осигури съгласуваност между училището и дома в процеса на възстановяване.

- Родителите трябва да получат насоки как да поддържат емоционалното състояние на детето стабилно.

- **Ресурси за семейството:** Предоставяне на ресурси (книги, материали, връзки с външни организации), които могат да помогнат на семейството в процеса на възстановяване и да изградят среда, подкрепяща детето.

7. Следене на емоционалното състояние на детето:

- **Редовни срещи с педагогическия съветник:** Планиране на регулярни сесии с училищния педагогически съветник, за да се следи емоционалното състояние на детето и да се прецени дали има нужда от допълнителна подкрепа.

- **Участие в извънкласни дейности:** Насърчаване на детето да участва в извънкласни занимания, където може да се социализира и да открие нови интереси, които ще му помогнат да се почувства по-уверено и интегрирано.

8. Проследяване на резултатите:

- **Оценка на ефективността на мерките:** Редовно преглеждане на предприетите мерки за справяне с тормоза и оценка на това дали са ефективни за конкретния случай.

- **Постоянен контакт с родителите:** Поддържане на комуникация с родителите на детето за проследяване на напредъка и координация на действията.

Тези ключови реакции са насочени към изграждането на доверие и сигурност в училищната среда.

VI. Реакции спрямо наблюдателите на ситуация на тормоз

Задължения на класните ръководители:

1. Класният ръководител работи с наблюдателите по време на ситуация, чрез изтъкване правилата на училището, човешките ценности и норми.

2. Сформиране на група за обсъждане на ситуацията на тормоза.

3. Излизане от ситуацията със силата на убеждението и демонстрация на възможностите на интелекта, а не на физическата сила.

4. Насърчаване на грижа спрямо тормозеното дете.

Наблюдателите на ситуация на тормоз, известни също като "свидетели", играят важна роля в динамиката на тормоза и могат значително да повлияят на изхода от ситуацията.

Ефективната реакция спрямо тях е от съществено значение, за да се намали вероятността от повторение на подобни инциденти и да се създаде култура на нетърпимост към насилието.

Подходи и мерки, които се предприемат спрямо наблюдателите на ситуация на тормоз:

1. Идентифициране и разговор с наблюдателите:

- **Поверителен разговор:** Провеждане на индивидуални или групови разговори с учениците, които са били свидетели на тормоза, за да се разбере какво са видели и какво е било тяхното отношение към ситуацията.

- Важно е разговорът да бъде проведен в безопасна и подкрепяща среда, без обвинения.

- **Разясняване на ролята им:** Обясняване на учениците, че тяхното поведение като наблюдатели (дали са подкрепяли жертвата, насилника или са останали безучастни) има значително влияние върху развитието на ситуацията.

2. Обучение и повишаване на осведомеността:

- **Образователни семинари провеждани от педагогическия съветник:** Включване на свидетелите в образователни семинари, които разясняват ролята на наблюдателя в ситуация на тормоз и как могат да реагират адекватно.

- **Развитие на умения за реагиране:** Провеждане на тренинги и ролеви игри, които да помогнат на учениците да се научат как да се намесват безопасно, да докладват тормоза или да подкрепят жертвата.

3. Насърчаване на активна подкрепа за жертвите:

- **Поощряване на положителното поведение:** Признаване и награждаване на ученици, които са се намесили или са докладвали за ситуация на тормоз, като по този начин се насърчава тяхното активно участие в създаването на безопасна училищна среда.

- **Групи за взаимопомощ:** Организиране на групи за взаимопомощ и подкрепа, където учениците могат да споделят опита си и да обсъждат начини за реагиране при подобни ситуации.

4. Създаване на система за безопасно докладване:

- **Анонимни канали за докладване:** Осигуряване на безопасни и анонимни начини за докладване на случаи на тормоз, за да се насърчат свидетелите да съобщават за видяното, без да се страхуват от отмъщение.

- **Кутия за сигнали.**

- **Подкрепа от страна на училищния персонал:** Учителите и училищният съветник трябва да бъдат на разположение за разговори със свидетелите и да ги подкрепят в процеса на докладване и справяне с последствията.

5. Психологическа подкрепа:

- **Консултации с педагогически съветник:** Наблюдателите на тормоз, особено тези, които изпитват вина или стрес от преживяното, трябва да имат достъп до консултации с училищния педагогически съветник.

- **Подкрепа при травматични преживявания:** Ако свидетелите са преживели травматичен стрес от видяното, е важно да се осигури психологическа помощ за справяне с негативните емоции.

6. Работа с училищната общност:

- **Анти-булинг програми:** Включване на свидетелите в училищни програми за превенция на тормоза, където могат да участват в разработването на инициативи и кампании срещу насилието.

- **Формиране на ученически съвети:** Включване на училищния парламент или групи за защита на жертвите на тормоз, където свидетелите могат да се ангажират активно в промяната на училищната култура.

7. Изграждане на доверие и подкрепяща среда:

- **Утвърждаване на култура на подкрепа:** Създаване и поддържане на атмосфера на доверие, в която учениците се чувстват уверени, че ако докладват за тормоз или се намесят, няма да бъдат наказани или изолирани.

- **Кампании за повишаване на осведомеността:** Организиране на кампании, които информират учениците за значението на активната намеса и подкрепа за жертвите на тормоз.

8. Мониторинг и проследяване:

- **Следене на поведението на свидетелите:** Наблюдение на поведението и емоционалното състояние на свидетелите в дългосрочен план, за да се гарантира, че те не се чувстват застрашени или виновни.

- **Оценка на ефективността на мерките:** Редовно преглеждане на ефективността на предприетите мерки и коригиране на политиките, ако е необходимо, за да се подобри подкрепата за свидетелите.

9. Информирание на родителите:

- **Сътрудничество с родителите:** Информирание на родителите на учениците-свидетели за ситуацията, ако е необходимо, и включването им в процеса на подкрепа.

- **Насоки и подкрепа за родителите:** Предоставяне на ресурси и информация на родителите как да говорят с децата си за тормоза и как да ги подкрепят, ако са били свидетели на насилие.

10. Анализ на ситуацията и предприемане на дългосрочни мерки:

- **Анализ на ролята на наблюдателите:** След задълбочен анализ на поведението на свидетелите да се установи какво ги е накарало да реагират или да не реагират по определен начин.

- **Изработване на дългосрочен план:** Разработване на дългосрочен план за промяна на училищната култура чрез обучения, кампании и събития, които да насърчават активно противопоставяне на тормоза.

- Изграждане на умения за реагиране и активна позиция спрямо тормоза в училище.

VII. Подкрепа за жертвите и свидетелите на тормоз

1. **Психологическа помощ:** Осигуряване на психологическа подкрепа за жертвите на тормоз, за да могат да преодолеят травмата и да се възстановят.

2. **Наблюдение и подкрепа:** Следене на поведението и емоционалното състояние на жертвите и свидетелите на тормоз, за да се предотврати повторно насилие или дългосрочни негативни последствия.

3. Програми за подкрепа на връстници: Насърчаване на учениците да оказват подкрепа на своите връстници, които са жертви на тормоз, чрез участие в групи за взаимопомощ или програми за връстници-помощници.

4. Приятелски мрежи: Създаване на мрежи от подкрепящи връстници, които да помагат на жертвите да се интегрират в училищната среда и да не се чувстват изолирани.

5. Осигуряване на безопасност и подкрепяща среда:

- **Наблюдение и присъствие на учителите:** Повишено наблюдение от страна на учителите в училищните зони, където се случват най-често случаите на тормоз (например, в коридорите, двора или столовата).

- **Сигурни места за отдих и почивка:** Осигуряване на сигурни зони в училището, където жертвите и свидетелите могат да се оттеглят, когато се чувстват застрашени или имат нужда от спокойствие.

- **Участие в извънкласни дейности:** Насърчаване на участието на децата в различни клубове и извънкласни занимания, където могат да се ангажират с положителни социални контакти и да изградят нови приятелства.

- **Арт терапия и приложни изкуства:** Предлагане на алтернативни форми на терапия, като арт терапия, музикотерапия или спортни активности, които да помогнат на децата да изразят и преодолеят негативните си емоции.

- **Участие в инициативи срещу тормоза:** Включване на жертвите и свидетелите в училищни инициативи и кампании срещу тормоза, което може да им помогне да преодолеят преживяванията си и да се почувстват полезни и важни за общността.

- **Ролята на "посланици на мира":** Насърчаване на жертвите и свидетелите да станат активни участници в програми за изграждане на позитивна училищна култура, като посланици на мира и разбирателството.

VIII. Училищна система за насочване към други служби

1. Регистър на ситуации на тормоз в кабинета на педагогическия съветник.

2. Взаимодействие с отдел „Закрила на детето“ по местоживее, МВР и др. участници в екипа на координационния механизъм за противодействие на училищния тормоз.

3. В случай на дете в риск се сигнализира отдел „Закрила на детето“ към Дирекция „Социално подпомагане“, откъдето назначават социален работник по случая.

4. Всички заинтересовани страни оказват съдействие помежду си и дават обратна връзка за случващото се, с оглед по-ефективната работа и положителни резултати.

IX. Информирание и участие на родителите:

1. Редовна комуникация: Информирание на родителите за училищната политика срещу тормоза и начините, по които те могат да съдействат за справянето с проблема.

2. Семинари и работни срещи: Организиране на семинари и работни срещи за родители, насочени към разпознаване на признаците на тормоз и начините за подкрепа на децата им.

3. Подкрепа от родителски комитети: Включване на родителите в училищни комитети или съвети, които да помагат в разработването и прилагането на политики за превенция на тормоза.

4. Уведомяват се във всички случаи, при които тяхното дете е било участник по някакъв начин в ситуация на тормоз.

5. Информирание за последствия, договаряне на варианти, акцентиране върху различни гледни точки по проблема, ако е необходимо насоки за работа с психолог.

Х. Ресурсна обезпеченост

Училищното ръководство осигурява:

Изграждане на подкрепяща мрежа и екипи от специалисти в училище - ключов елемент за ефективното управление и предотвратяване на ситуациите на тормоз.

Педагогическият съветник е председател на училищния екип. Членовете на екипа работят координирано и систематично за създаване на безопасна и подкрепяща среда за всички ученици.

Организиране на мрежа:

1. Състав на подкрепящата мрежа:

- **Училищен педагогически съветник:** Основен отговорник за осигуряване на емоционалната подкрепа на учениците, провеждане на индивидуални и групови консултации и координиране на интервенции при случаи на тормоз. Консултира учениците и техните родители по различни въпроси, свързани с училищното поведение, академичните постижения и отношенията с връстниците.

- **Класни ръководители:** Осъществяват ежедневен контакт с учениците, наблюдават поведението им в класната стая и са първи, които могат да забележат признаци на тормоз.

- **Ресурсни учители:** Работят с ученици със специфични образователни потребности и могат да идентифицират рискови фактори и да оказват допълнителна подкрепа.

- **Училищен директор и заместник-директор:** Осигуряват административна подкрепа и координират цялостната политика на училището за превенция на тормоза. Подкрепят семействата и учениците, осигуряват връзката между училището и социалните служби.

2. Функции и отговорности на подкрепящата мрежа:

Превенция и ранно откриване:

- Провеждане на редовни наблюдения и оценки на климата в класните стаи.
- Организиране на анкети и дискусии с ученици за идентифициране на потенциални проблеми.
- Разработване и провеждане на образователни сесии и тренинги за ученици и учители относно разпознаване на тормоза и адекватни реакции.

Интервенция при инциденти на тормоз:

- Училищен координационен екип, който реагира при случаи на тормоз.
- В този екип винаги се включва педагогически съветник /председател/, класния ръководител и други педагогически специалисти от училището.
- Провеждане на индивидуални интервюта с участващите страни (жертва, извършител, свидетели) за събиране на информация и изясняване на ситуацията.
- Предприемане на мерки за защита на жертвата и прилагане на подходящи дисциплинарни мерки спрямо извършителите.

Подкрепа и работа с жертвите:

- Организиране на индивидуални и групови консултации за жертвите на тормоз.

- Осигуряване на дългосрочна психологическа подкрепа и мониторинг на емоционалното състояние на засегнатите ученици.

Работа с извършителите:

- Провеждане на консултации и тренинги за развитие на социални и емоционални умения.

- Разработване на коригиращи програми и включване на учениците в дейности, които насърчават отговорното поведение и разбирателството.

Възстановителни практики:

1. Прилагане на възстановителни практики между жертвите и извършителите, ако това е подходящо и се приеме от всички страни.

2. Възстановителните практики са подход, който цели да възстанови нарушените отношения и да насърчи разбирателството и помирението между жертвите и извършителите на тормоз.

3. Те се фокусират върху възстановяването на справедливостта и изграждането на общностни връзки, като същевременно се адресират последствията от извършените действия.

4. Ефективното прилагане на възстановителни практики в училищна среда изисква внимателно планиране и подкрепа от всички участници.

ЕТАПИ:

1. Подготовка за възстановителни практики се извършва от училищния екип с председател Невена Стоенчева – педагогически съветник в ОУ „Ран Босилек”:

- **Доброволно участие:** Участието във възстановителните практики трябва да бъде доброволно и за двете страни – жертвата и извършителя. Важно е да няма натиск върху никого и всички участници да се съгласят доброволно да се включат в процеса.

- **Подготовка на участниците:** Провеждане на предварителни срещи с всяка от страните, за да се обясни какво представляват възстановителните практики, какъв е техният процес и какви са целите. Тези срещи се водят от училищен педагогически съветник, който да подготви участниците емоционално.

- **Оценка на готовността:** Преценка дали извършителят осъзнава своите действия и техните последствия и дали е готов да поеме отговорност. Ако не е, може да се наложи допълнителна работа с него преди започването на възстановителния процес.

- **Осигуряване на безопасност:** Жертвата трябва да се чувства напълно сигурна в процеса. Ако има съмнения относно безопасността или готовността на жертвата, възстановителните практики не трябва да се прилагат.

2. Избор на подходяща възстановителна практика:

- **Медиация:** При възстановителната медиация се организира среща между жертвата и извършителя, водена от педагогическия съветник. Целта е да се обсъди случилото се, да се изяснят чувствата и позициите на двете страни и да се стигне до съгласие за действията, които трябва да бъдат предприети за възстановяване на справедливостта.

- **Кръгове за възстановителна справедливост:** Възстановителният кръг включва не само жертвата и извършителя, но и членове на училищната общност – учители, съученици, родители. Този подход е по-широк и насочен към възстановяване на общностните връзки.

- **Конференции за възстановителна справедливост:** Включват жертвата, извършителя и техните семейства или представители на училищната администрация. Този метод има за цел да адресира по-дълбоко въздействието на инцидента и да предложи начини за възстановяване на справедливостта.

3. Провеждане на възстановителната сесия:

- **Структурирана среща:** Възстановителната среща трябва да бъде добре структурирана, с ясно определени правила. Педагогическият съветник водещ сесията трябва да контролира процеса, като гарантира, че всички участници се изслушват и изразяват своите чувства и мисли.

- **Фокус върху последствията:** Извършителят трябва да разбере какво е причинил със своите действия и да чуе директно от жертвата как тя се е почувствала и какви са били последствията за нея.

- **Изразяване на емоции:** Участниците трябва да имат възможност да изразят своите емоции в безопасна среда. Педагогическият съветник трябва да насърчи искреността и да осигури подкрепа за участниците.

4. Проследяване и подкрепа:

- **Проследяване на изпълнението на споразумението:** Педагогическият съветник и екипа от педагогически специалисти следят за спазването на приетите училищни правила.

- **Подкрепа за жертвата:** Продължаване на подкрепата за жертвата чрез индивидуални или групови консултации.

- **Работа с извършителя:** Допълнителни консултации с извършителя, ако е необходимо, за да се укрепи разбирането му за последствията от действията му и да се предотврати повторение на поведението.

5. Преодоляване на потенциални трудности:

- **Отказ на една от страните:** Ако една от страните се откаже от участие, процесът трябва да бъде прекратен. Налагането на възстановителни практики може да има обратен ефект и да влоши ситуацията.

- **Неподходящо поведение по време на сесията:** Педагогическият съветник трябва да прекрати сесията, ако някоя от страните проявява агресивно или неподходящо поведение.

- **Нужда от допълнителна подкрепа:** Ако в процеса се идентифицират допълнителни нужди (психологически, социални и др.), трябва да се осигури съответната подкрепа преди продължаване на възстановителните практики.

6. Оценка и адаптация на практиката:

- **Оценка на ефективността:** Провеждане на оценка след приключване на възстановителния процес, за да се определи дали са постигнати целите и какъв е ефектът върху участниците.

- **Адаптиране на методите:** Ако възстановителните практики не са ефективни, трябва да се разгледат други подходи и стратегии за справяне със ситуацията включване на комисии и представители от отдел „Закрила на детето“, „Социално подпомагане“, Инспектори от „Детска педагогическа стая“ и др..

Възстановителните практики изискват професионализъм, емпатия и внимание към нуждите на всички участници. Когато се прилагат правилно, те могат да бъдат мощен инструмент за възстановяване на справедливостта и подобряване на училищната среда.

7. Подкрепа за свидетелите от връстниците:

Провеждане на обучения и тренинги от педагогическия съветник и класните ръководители за ученици, които да помогнат на свидетелите да реагират адекватно в случаи на тормоз и да подкрепят своите връстници.

8. Информирание и включване на родителите:

- Провеждане на срещи и консултации с родителите на жертвите и извършителите на тормоз.
- Предоставяне на насоки и ресурси за родителите относно разпознаване на тормоза и как да подкрепят децата си у дома.
- Включване на обществения съвет – обсъждане на практики и механизми за справяне с училищния тормоз.

9. Координация и комуникация:

- **Редовни обсъждания в училищната мрежа/канал за комуникация/:** обсъждане на текущите случаи, анализ на ситуацията и планиране на превантивни мерки.
- **План за действие:** Създаване на ясен план за действие при случаи на тормоз, който да включва процедури за докладване, разследване и интервенция.
- **Информационен обмен:** Ефективна комуникация между различните членове на мрежата и споделяне на информация за инцидентите и мерките, които са предприети.

10. Образователни и превантивни програми:

- **Програми за социално-емоционално обучение:** Внедряване на програми за развитие на социално-емоционални умения у учениците, които да ги учат на емпатия, сътрудничество и справяне с конфликти.
- **Обучение на учителите и персонала:** Организиране на регулярни обучения за целия училищен персонал относно разпознаване на признаците на тормоз и как да реагират ефективно.
- **Училищни инициативи и кампании:** Провеждане на кампании и инициативи, които насърчават позитивното поведение и създават атмосфера на подкрепа и толерантност.

12. Връзка с външни организации и институции:

- **Сътрудничество с НПО и социални служби:** Включване на неправителствени организации и социални служби в случаи, когато е необходима допълнителна подкрепа или експертиза.
 - **Обучение и консултации:** Осигуряване на външни обучители и експерти, които да провеждат обучения и консултации за учениците и персонала.
- Тази подкрепяща мрежа от специалисти трябва да работи координирано и систематично, като се фокусира върху превенцията, ранното разпознаване и ефективното справяне със ситуациите на тормоз в училище

Министерството на образованието осигурява:

1. Проучване на необходимостта от повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти в областта на справяне с училищния тормоз.
2. Планирани обучения, свързани с темата за тормоза и училищната агресия.
3. Подпомагане на училищните екипи при разработване на програми за грижи за деца в риск и в случаи на насилие.

XI. Мониторинг и оценка на ефективността:

1. **Систематичен мониторинг:** Периодично наблюдение на училищната среда чрез анкети, интервюта и наблюдения, за да се оцени степента на разпространение на тормоза и ефективността на предприетите мерки.
2. **Събиране на обратна връзка:** Провеждане на анкети и дискусии с учениците, учителите и родителите за събиране на мнения и предложения за подобряване на политиката за превенция на тормоза
3. **Оценка на мерките:** Редовно оценяване на ефективността на предприетите мерки и коригиране на политиките и процедурите при нужда.
4. **Отчети и анализи от училищните комисии:** Изготвяне на отчети и анализи на случаите на тормоз и действията за справяне с тях, които да се представят на педагогическия съвет и родителите.
5. **Адаптиране на мерките:** Прилагане на корекции в политиките и процедурите според резултатите от оценките и нуждите на училищната общност.

XII. Укрепване на училищната култура:

1. **Изграждане на позитивна училищна среда:** Насърчаване на култура на взаимопомощ, уважение и подкрепа чрез провеждане на мероприятия, които подчертават значението на тези ценности.
2. **Празници и събития:** Организиране на училищни празници и събития, които включват всички ученици и насърчават чувството за принадлежност и общност.

Механизмът за противодействие на тормоза е създаден с участието на ОС и всички заинтересовани страни и редовно да се преразглежда, за да отговаря на променящите се нужди и условия в училището.